

Svaninge Bakker er en del af et storslået bakkelandskab, der strækker sig fra Glamsbjerg i nord til Katterød nær Fåborg i syd. Den sydligste del af bakkerne omtales i folkemunde som "De Fynske Alper". Og besøger man stedet, forstår man godt hvorfor.

Berømte landskabsmalere har ofte brugt motiver fra Svaninge Bakker som inspirationskilde. I starten af 1900-tallet var området fri for skov, hvorfor de dramatiske bakkeformationer og stejle slugter var yndede motiver for en lang række kunstnere. Op igennem 1900-tallet blev det meste af området imidlertid tilplantet med nåletræer som led i sandflugtsbekæmpelse og ud fra økonomiske in-



Foto: Ole Malling.

Svaninge Bakker set lidt på afstand. I dag foregår der løbende naturpleje af bakkelandskabet, hvorved en del af nåletræsbevoksningerne fjernes, så udsynet genskabes.

teresser. På Fåborg Museum kan man se en stor samling af disse malerier, der på fornem vis skildrer tilstanden af området og skiftende tiders natursyn. I dag har en fredning sikret en del af landskabsoplevelsen centralt i Svaninge Bakker, idet fredningsbestemmelserne har til formål at føre området tilbage til tilstand før tilplantningen. Herved får publikum mulighed for en mere fuldstændig landskabsopfattelse af området.

Fredningen blev i sin tid hilst velkommen ikke mindst af geologerne, der med deres natursyn ofte finder, at en del af Danmarks geologiske dannelseshistorie fører en lidt tilbagetrukket plads i samfundet. Også geologer holder af skov, men større skovdækkede arealer slører landskabsformerne, der er en lige så vigtig del af vor naturarv som vor fælles kulturarv. I dag arbejdes der fra flere sider på at etablere en balance mellem de geologiske landskabsinteresser og skovinteresserne.

Svaninge Bakker er efter al sandsynlighed dannet i slutningen af sidste istid for omkring 14.000 – 16.000 år siden i tilknytning til en ismasse, der var gået i stå som dødis. På de steder, hvor der tidligere har været gravet efter råstoffer, kunne man tidligere få et godt indblik i bakkernes indre opbygning. De består hovedsageligt af sand og grus, hvilket efter al sandsynlighed betyder, at bakkerne er dannet af smeltevand. Aflejringen er foregået via store strømme af vand, som har fragtet materialerne ud i lavninger på isens overflade eller til områder, der var afgrænset af is til alle sider. Da isen så endelig smeltede væk fra området, blev aflejringerne efterladt som en slags afstøbning af de tidligere lavninger. Mere eller mindre samtidigt har smeltevandet også skabt de mange slugter og dale i området, hvorved flere af bakkerne har fået en stejlere hældning end oprindeligt.

Den nærliggende Arreskov Sø er formodentligt dannet, fordi der her lå en større dødsklump.

Isklumpen har på grund af sin størrelse været meget længe om at smelte væk, og mens den stadig lå der, forhindrede den at der blev aflejret materiale. Da den endelig var smeltet væk, efterlod den en lavning i terrænet der nu er vandfyldt.

Da jorden i Svaninge Bakker er stærkt sandet, opgav man opdyrkningen af områderne flere steder. Herved begyndte lyngen at indvandre, som man kender det fra de store jyske hedesletter indtil der blev plantet nåletræer for omkring 100 år siden for at bekæmpe områder med sandflugt. Andre steder, som for eksempel på Hestebakken, blev sandjorden udnyttet som overdrev til græsning. På Hestebakken vokser der i dag et overdådigt antal planter, der er nøje knyttet til den næringsfattige bund.

Til det særlige plantesamfund er der også knyttet et rigt insektliv. Også krybdyr som hugorm, markfirben ses jævnligt, hvis man færdes stille.

Afslutningsvis skal det nævnes at betegnelsen "De fynske alper" efter alt at dømme stammer fra en præsteindberetning fra slutningen af 1700-tallet, hvor præsten omtalte Svaninge bakker som "mine fynske alper". Derudover afspejler periodens interesse for den klassiske oldtid sig samtidigt i områdets bynavne. Korinth, Athen og Rom er alle byer der trods navnet ligger på Fyn. Navnet har de fået, da den daværende godsejer på Brathetrolleborg kørte rundt i landskabet sammen med digteren Baggesen og omdøbte de små landsbyer, til ovenstående. Navne de i øvrigt har beholdt frem til i dag.



Foto: Eyns Amt.

Arreskov Sø.



Svanninge Bakker Skov på bakker og bakker uden skov

På sin vis har Svanninge Bakker ført en omtumlet tilværelse. Efter de blev dannet i slutningen af sidste istid har menneskers skiftende natursyn præget udseendet af bakkerne. De har været udsat for grusgravning, og der har været perioder, hvor de fik lov til at gro til med skov. Så blev skoven ryddet for at tilgodese landskabsoplevelsen, og senest, det vil sige i 2003 er store dele af bakkerne atter ved at gro til med skov. Under alle omstændigheder indeholder en vandretur i bakkerne noget for enhver. Og natursynet, det frie udsyn kontra skovlandskabet vil uvilkårligt blive diskuteret under vejs. For det er nu engang smag og behag, om man er til det ene eller det andet. Det kommer an på øjnene der ser.

Hvor:

Svanninge Bakker ligger i et langstrakt område nord for Fåborg. Parkeringspladsen lige nord for Fåborg ved udstillingsstedet "Tårnet" og restaurant Skovlyst er et godt udgangspunkt for vandring i bakkerne.

Koordinater:

55.125177
10.254187

Find flere steder på:
www.geus.dk/naturperler



GEUS

www.geus.dk



Tekst:

Geolog, naturvejleder Tove Stockmarr